

[Knihy: 55. Víra navzdory KGB](#)

VĚNOVÁNO VĚZŇŮM PRO KRISTOVU SVOBODU A VŠEM VĚRNÝM BOŽÍM DĚTEM V RUSKU UMUČENÝM K SMRTI

Knihy

Víra navzdory KGB

Pamatujte na vězně, jako byste byli uvězněni s nimi; na ty, kteří jsou trápeni, jako ti, kteří jsou sami také v těle.

Židům 13,3

...

PŘEDMLUVA (K NĚMECKÉMU VYDÁNÍ)

„Pravdu má ten, kdo má moc,“ vytahoval se úředník sovětské bezpečnostní služby KGB při výslechu jednoho z věřících křesťanů.

Věřící, jimž je věnována tato kniha, však dosvědčují, že pravda je na straně toho, kdo se drží Ježíše Krista. Kniha je mimořádná podrobným líčením všedního života víry příslušníků různých křesťanských konfesí. Autor vypráví o sobě i o osudech dalších bratrů a sester v Sovětském svazu, všímá si rozhodování křesťanů mezi životem věčným a mezi zdánlivými výhodami života vezdejšího.

BERN, V LÉTĚ 1976 A. K. D.

PROLOG

VĚNOVÁNO VĚZŇŮM PRO KRISTOVU SVOBODU A VŠEM VĚRNÝM BOŽÍM DĚTEM V RUSKU UMUČENÝM K SMRTI

Zničil mu ledviny a nejen to, plival krev a jeho tělo zachvátil nezvladatelný třes, jeho obličej se napnul a sraštil do bolestivé grimasy. A přesto jako by oněměl.

„Slyšíte, nahlaste, kdo vás zbil, proč mlčíte?“

Podíval se útrpně na operačního důstojníka² a potřásl hlavou. Operační se zvedl, naposled pohleděl s opovržením na starce očima, které byly opuchlé po včerejší pitce, a co nejrychleji se vytratil. I přítomný velitel oddílu, do kterého pacient patřil, si zhluboka oddychl a zmizel za nadřizeným. Raněný je vyprovodil pohledem ke dveřím a – usmíval se. Vězeň, který měl službu, vrtěl nechápavě hlavou:

„Z čeho máš takovou radost, dědo?“

„Řekni mu,“ a bolest znovu pohlcovala jeho podobu, „že ho mám rád...“

„Koho?“

Starce ještě chvíli mlčel a pak sotva slyšitelně promluvil:

„...řekni mu, že ho Ježíš miloval k smrti. Řekni mému...“ a vyplivl krevní sraženiny do kbelíku, „...mému milovanému Rusku, že jsem ho miloval víc než vlastní život a...“ Hlas mu vypověděl službu a rty už jen velmi obtížně formulovaly další slova: „Ježíš miloval tuto zemi víc než její nejlepší synové.“

Víčka se zavřela a zohavené tělo ztuhlo.

Na marodku se najednou přiřítíl jakýsi vězeň:

„Otče, neumírejte, otče...“

Řval tak zoufale, že vězeň ve službě se raději schoval do kouta. Loupežný vrah padl na postel, položil svou hlavu na prsa starce a vzlykal:

„Nesmíš umřít, ne! Zabil jsem tě, odpusť, jsem prevít, ale žij, neumírej, prosím tě...“

Oči starého muže se najednou otevřely, skoro jako by se jim ani už nechtělo. Starce zvedl pravou ruku a položil ji na vyholenou lebku vězně:

„Neplač... Mám tě rád... a Rusko taky, víš. Musíš nastoupit na moje místo, já už mám namířeno domů...“

Ruka sklouzla z hlavy mladíka a oči se opět zavřely. Na tváři zůstal láskyplný úsměv.

„Otče, neumírejte!“ plakal vězeň a nebyl k utišení. Srdce raněného však již dotlouklo. Mladý muž najednou vyskočil a vyrazil z marodky rovnou na operační oddělení provázen nechápavými pohledy spoluvězňů.

* * *

Soudce: „Proč jste Ramina tak ztloukl?“

Obžalovaný: „Byl to zázračný křesťan. Během dvaceti let svého vězení nahrazoval mnohým z nás rodiče. Konejšil nás jako chůva a probouzel v nás naději na lepší budoucnost. Přestože jsem bývalý loupežný vrah, miloval jsem ho. Pak jsem však dostal dopis, v němž jsem se dozvěděl, že moje dívka se stala křesťankou a její rodiče jí zakázali, aby mi dále psala. Když jsem to přečetl, popadl mě hrozný vztek. A zrovna v tu chvíli se mi připlétl do cesty Ramin s tím svým věčným, bezelstným úsměvem. Ani nevím, jak jsem ho srazil k zemi. Umlátily ho moje boty. Všichni křesťané jsou jen pokrytci a lháři, říkal jsem si, nenávidím je k smrti. Ani nevím, komu se podařilo Ramina vysvobodit a dopravit na marodku. Lehl jsem si na pryčnu a hlavu jsem si zakryl dekou.

Pak si nás pozval operační, pátral po tom, kdo Ramina zmlátil, ale mě se nikdo neodvážil udat. Ani vyhlášení práškači.

O den později jsem dostal dopis od své dívky. Dal mi ho Banikov, nestřežený vězeň, kterého propustili z vězení již během mého vyšetřování. V dopise stálo: ‚Geňo, stala jsem se křesťankou, modlím se za tebe, abys také mohl uvěřit. Až tě propustí, budeme Bohu společně sloužit. Chci na tebe počkat. Za patnáct let...‘

Zdělil jsem se, že jsem starce zmlátil bez příčiny, běžel jsem co nejrychleji na marodku. Právě umíral. Onen první dopis, který jsem dostal, byl zfalšován na operačním oddělení...“

„Přestaňte s pomluvami,“ přerušil ho ostře soudce.

Nakonec došlo jistého nedělního dopoledne k veřejnému procesu na dvoře lágru. Jakmile se vrah objevil, ozvaly se výkřiky a kletby na jeho adresu. Hlasy žádaly jeho zastřelení. Obrátil se čelem k mase vězňů, jeho obličej byl zasažen bolestí, přesto však vyzařoval smíření. Hlučící dav najednou utichl a Geňa je oslovil.

„Ano, nechci už žít, zabil jsem svědomí našeho tábora, zničil jsem neposkvrněné svědomí našeho Ruska... nechci už žít, chci být tam, kde je on...“

* * *

Pocítil jsem zvláštní lítost nad tím, když jsem se naposledy ohlédl směrem k táborové zóně, abych ještě jednou spatřil zářící obličej někdejšího vraha. Byl již křesťanem a mával mi ze střechy jednoho z baráků. S námahou jsem se odvrátil a přistoupil k autu, neboť jsem byl již očekáván přáteli.

„Ty nemáš radost z toho, že jsi venku?“ zeptala se mě moje sestra s rozpaky.

„A co je svoboda?“

Nechápala mě.

Neplač, mám tě rád... a Rusko taky, víš... Znovu jsem slyšel ty věty: zničil jsem neposkvrněné svědomí našeho Ruska.

Obrátil jsem se na řidiče: „Olegu, prosím tě, objedeme ještě naposledy celý objekt, ano?“

Jeli jsme pomalu okolo. Na strážních stanovištích v rozích lágru stáli vojáci, různolící mladíci, určitě přesvědčení o tom, že musí s plným nasazením „chránit zemi před nepřáteli lidu“.

Co je svoboda?

Geňa, bývalý vrah, byl svobodný, doopravdy svobodný, bez ohledu na to, že byl ve vězení. A to dokonce ve vězení sovětském. Taková svoboda prostoupí náš život a společně s radostí vymaňuje z otroctví každého, kdo se otočí zády ke kompromisům, i kdyby se tím připravil o zdánlivé výhody. Je to vysvobození, které nedává nikdo jiný než Ježíš Kristus.

* * *

Vlak se pomalu rozjel. Přátelé se snažili běžet podél vlaku, nejdéle to vydržel můj pastýř, vedoucí našeho evangelického sboru. Matka se sestrou nás smutně sledovaly. Pro matku to ostatně nebylo nic nového, její syn byl nejednou zatčen, takže byla na loučení zvyklá. Ale tentokrát to mohlo být navždy. Jedině má žena směla se mnou vycestovat na Západ. Ostatní příbuzní zůstali v Rusku jako rukojmí KGB.

Dlouho jsem se nemohl rozhodnout, zda odjedu nebo zůstanu. Byl to těžký boj. Jako bych ještě

yní slyšel D., vedoucího naší obce, jak mi téměř otcovsky domlouvá:

„Jen jedte oba v pokoji. Pán vám určitě požehná v další práci na Jeho vinici. Nepochybuji, že Bůh chce, abys odjel. Zůstaneš-li, KGB tě zničí.“

Stál jsem nyní na konci posledního vagónu, abych mohl lépe sledovat skupinku blízkých, které jsem zanechal opuštěné na nástupišti.

„Nemáš radost z toho, že cestuješ na Západ do svobodného světa?“ zeptal se mě jeden z bezvýhradných stoupců německví. Vždycky mě u těchto lidí napadlo, že budou chtít zůstat Němci i na věčnosti.

„Co je to svobodný svět? Nejsi snad věřící, abys nevěděl, že opravdovou svobodu dává Ježíš? Je to svoboda, která nesnáší kompromisy. Nezáleží na tom, jsi-li tady nebo na Západě. A zapřemýšlej o tom, proč stovky křesťanů raději umírají v táborech, protože nechtějí tuto svobodu ztratit. Pak teprve pochopíš, co je pravá svoboda.“

* * *

Musel jsem se stavit ještě v Moskvě. Vyšel jsem ze svého hotelu Záře, abych nakoupil pomeranče. Byly jedním z divů hlavního města. Najednou jsem byl sevřen dvěma muži, tiskli mě mezi sebou a výhružně cedili mezi zuby:

„Pokud na Západě budete mluvit o tom, co vám svěřil D., budete-li o tom psát a budete-li se zastávat zdejších věřících, zlikvidujeme vás.“

Zmizeli jako pára. Snad se mi to jen zdálo. Takto mi už vyhrožují čtrnáct let.

* * *

V Bad Salzfluenu se nachází Friedrichovo křesťanské sanatorium. Domáci se tu o mě starali přímo vzorně, aniž by však mohli utlumit mou touhu po Rusku.

Ach Rusko, staletí tě ovládají tyrani, zvenčí a ještě více zevnitř. Snad proto jsi mi tak blízké. Kdysi jsi bylo krásné, ale diktátoři tě zpusťovali, děti, které ti byly oddány, byly poskvrněny špínou a bezostyšně zavlečeny do vězení nebo poslány do vyhnanství. A totéž se děje i dnes. To všechno jsme s tebou protrpěli na vlastní kůži.

Všichni ti diktátoři se svými přísluhovači v kněžských sutanách nikdy však neokupovali tvé srdce, svědomí, tvou duši, ačkoli se o to tolik snažili – naposledy pod různými bombastickými hesly typu „Komunistická strana Sovětského svazu – svědomí naší vlasti“.

Touto knihou bych vás chtěl seznámit alespoň s několika z těch, kteří nesli a nesou odpovědnost za tuto zemi. Možná nebudete všechno chápat, totiž duši, krásu a čistotu Ruska, pokud jste ji sami neprožili, byť jste i třeba v Rusku strávili celý život.

Věřím, že přijde čas, kdy si vydechneš, mé Rusko, až budeš vymaněno z moci zla.

Snad to bude brzy. Pevně v to doufám. Můj Spasitel chvátá k mé vlasti. Otevře žaláře, aby propustil vězně, věrné syny své země, na svobodu. Utře veškerou slzu a vyhojí každou ránu.

I v nejtěžších chvílích jsem byl s tebou, mé Rusko. A v srdci stále zůstávám s tebou. Oba, ty i já, dva uražení a poníženi, jsme zůstali beze cti se svými zraněními. Jednou se však oba setkáme tváří v tvář se svým Spasitelem Ježíšem Kristem a všechno mu řekneme. Vylejeme před ním svůj stesk, jak nám bylo bez Něho těžko.

Rád bych s tebou zůstal v důvěrném spojení, moje vlasti, a prosil za odpuštění pro ty, kteří ničili tvé srdce. Myslím na ony zlé pastýře, kteří se podíleli na pronásledování tvých upřímných synů a dcer. Myslím na ty, kteří často padali, báli se, udělali chyby, znovu však povstávali, třebaže na nich ležela špína, a opět se stávali bojovníky za Boží pravdu, protože jsi po ní vždycky toužilo.

Mé Rusko, musím se k tobě vrátit.

1

CESTY K VÍŘE A CESTY VÍRY

Podzim 1961. Tajemník okresního výboru KSSS jistého většího města v severním Kazachstánu právě telefonoval. Oznámil městskému náčelníkovi KGB, že na území města existuje podezřelá skupina lidí, která věří v Boha a chová se celkově nějak „divně“. Z KGB mu však sdělili, aby se neznepokojoval, operační oddělení se touto skupinou již zabývá a co nevidět dostanou na sekretariátu závěry šetření.

* * *

Lena Silová vyrůstala ve věřící rodině. Rodiče chodili do letničního sboru. Roku 1952 byli zatčeni a Lena se ve svých dvanácti letech ocitla v dětském domově. Plakala, neboť umírala steskem po otci a matce, časem si však zvykla.

Později se najednou v jejím životě objevil sympatický mladý muž, představil se jako dobrý známý jejího otce. Lena ožila, kdykoli se objevil. Jakmile začal do domova docházet pravidelně, změnilo se i chování vychovatelek a učitelů ve škole. Mladík začal dobývat srdce dospívající dívky. Chvilky strávené s Igorem byly vždycky krásné jako z nějakého pohádkového snu. Pokud se stalo, že se třeba dva měsíce neukázal, stýskalo se jí po něm víc než kdysi po rodičích.

V šestnácti letech ji informovali o tom, že rodiče zemřeli. Vlna nejasných vzpomínek ji naprosto ovládla, zavřela se ve svém pokoji a nepřestávala plakat s obličejem zabořeným v polštáři. Najednou se potichu otevřely dveře a vstoupil Igor. Objal ji kolem ramen a nechal její hlavu spočinout na své hrudi. Ani nevnímala, jak se dostal dovnitř. Byl tady a víc nebylo třeba. Jako by ho poslal sám Bůh. Lena se uklidnila.

Od tohoto okamžiku ji Igor navštěvoval častěji než dříve. Vždycky jí vzal s sebou nějakou napínavou knihu (z knihovny KGB), která líčila odpovědnou práci bdělých čekistů.³ Hltala ty knihy často celé noci. V té době se také stala členkou Komsomolu (Svaz komunistické mládeže).

V osmnácti letech ztratila Lena všechny rysy pubertálního výrostka a proměnila se v půvabnou slečnu. Igor si toho nemohl nevšimnout. Zanedlouho následovala nabídka k sňatku. Lena neváhala, beztak si nedovedla život bez Igora představit. Vzali se v roce 1959.

Teprve po svatbě vyšlo najevo, že Igor byl již jednou ženat, jeho první žena se s ním nechala rozvést. Také jí bylo jasné, že jeho práce mechanika v továrně existuje pouze na papíře. Ve skutečnosti se věnoval jiným věcem a o těch se nikdy nic nedozvěděla. A ani jí to příliš nevadilo, byla s manželem šťastná a to bylo nejdůležitější. Rovněž peněz bylo dost. Když se jim narodilo dítě, mohla se Lena nerušeně soustředit na své mateřské povinnosti.

Později byl Igor přeložen do jiného města. Byly k tomu jisté služební důvody. Lena nevyzvíдалa. Vzala to jako nutnost a nic nenamítala. Nakonec i na novém místě si zvykli velmi rychle. Měli malý útulný domek na okraji města. Igor měl ve zvyku chodit před spaním na procházku, aby se osvěžil na čerstvém vzduchu. Když malý synek usnul, opustili společně s Lenou domov a ruku v ruce užívali večera. Vyprávěl jí nějaké žertovné historky a Lena se nahlas rozesmála. Smála se vyloženě půvabně, lidé se za nimi otáčeli. Igor jí občas dal pusu klidně uprostřed ulice a ona se k němu vděčně přitulila. Chtěla dát všem najevo, že je šťastná a spokojená.

Jednoho večera zaslechli během procházky zpěv. Lena zpozorněla. Igor s ní pomalu přicházel k malému stavení, odkud se linula melodie křesťanské písně. Někdo zpíval za doprovodu kytary. Byla to melodie, která člověka chytala za srdce. Igor si pozorně změřil svou ženu a řekl:

„V tomto domě bydlí věřící.“

„Ano? Ta dívka zpívá nádherně...“ řekla Lena zasněně.

„Chodíš tudy přece každodenně pro vodu, mohla by ses s ní seznámit. Chodí do deváté třídy,“ dodal Igor, když se vraceli domů.

„Odkud to tak všechno víš?“ tázavě se mu podívala do očí.

„Jakmile se jedná o ženy, muži vědí vždycky všechno,“ odbyl ji se smíchem.

V noci se Lena obracela ze strany na stranu a nemohla usnout. Věci, které již měly být dávno mrtvé, najednou ožily. Vrátila se do svého dětství, vybavila si svou matku. Právě čekala na otce, bylo pozdě večer a krátila si čas zpěvem krásných křesťanských písní. Maminka... Otce zatkli v noci a ráno si přišli pro matku. Lena ji křečovitě držela, křičela a nechtěla ji pustit.

„Pane, svěřuji svou dceru do Tvých dobrotivých rukou.“

Víc toho matka na rozloučenou nepověděla. Lena ještě ucítila její jemný polibek. Pak ženu pohltit „černý havran“. Někdo přibouchl zamřížované dveře a dál si Lena už nic nepamatovala.

Dětský domov a škola ji postupně zbavily víry v Boha. Nakonec se Bůh úplně vytratil z jejích myšlenek.

Už začali kokrhat kohouti a Lena byla stále vzhůru. Pak se konečně stulila na rameno svého muže a usnula.

Druhého dne se vypravila k hydrantu pro vodu. Právě když plnila svá vědra, otevřely se zahradní dveře u domku, odkud se linula včera nádherná píseň. Objevila se dívka a v ruce držela prázdné vědro. To bude určitě ta zpěvačka! Lena se na dívku srdečně usmála:

„Včera jsme se tady procházeli s mým mužem. Chodíme rádi ven za každého počasí a zaslechli jsme zpěv ve vašem domě. Ta melodie mi připomněla něco důvěrně známého. Vy patrně věříte v Boha?“

„Ano,“ odpověděla dívka odměřeně a poněkud si Lenu prohlédla.

„A jak se jmenujete?“ zeptala se Lena.

„Ira.“

„Ira, takže Irina. Hezké jméno,“ přitakala Lena snaživě. „Jmenuji se Lena. To je dobře, že věříte.“ A smutně dodala: „Měla jsem věřící rodiče. Vaše melodie mi připomněla mou matku. Uměla moc hezky zpívat. Rodiče chodili do letničního sboru. Pak je zatkli a zemřeli ve vězení.“

Vědro už dávno přetévalo, neboť Lena se úplně ponořila do vzpomínek. Ira mezitím odstavila Lenino naplněné vědro a vyměnila je za své prázdné.

„Promiňte, nějak jsem...“ probrala se Lena ze svého snění.

„Jsme také křesťané. Ze síónské církve,“ řekla Ira. „Teď jsem doma, spolužáci ze školy pomáhají na venkově při žních. Já však nemohu pracovat, jsem nemocná, zůstanu doma ještě nejméně dva týdny. Zastavte se někdy.“

Lena poděkovala za pozvání a slíbila, že se objeví. Ženy tak navázaly přátelství.

* * *

„Tak co, byla jsi úspěšná?“ vyptával se Igor, když se večer vrátil z práce.

„Igor, ta dívka je moc milá,“ vyrazila na uvítanou a dala manželovi polibek. „A pozvala mě k nim na návštěvu.“

„Tak to bys ji měla navštívit,“ dodal Igor souhlasně. „Věřící jsou dobří lidé. Ale nemysli už na rodiče, nemohu snést, když jsi smutná.“

„Jsi milý. S tebou a s naším malým jsem tak šťastná...“

* * *

O několik dní později narazila Lena na svou novou známou při nákupu. Nikdy neměla problémy s navazováním kontaktů, lidé vnímali její přítomnost pozitivně. Bezprostřednosti v jednání se naučila u Igora a svým kouzelným vystupováním často mátna především muže. Sotva se jich pak mohla zbavit, kdyby Igor nezasáhl.

Ira a Lena se vypravily se svými nákupy domů a přitom si povídaly o všem možném. Lena se ptala Iry na školu, rodiče a věřící. O sobě řekla, že je v Komsomolu, ale že jí to nic moc neříká. Neví, zdali existuje Bůh či ne, ale křesťanské písničky se jí moc líbí.

A potom se ocitly před domkem, kde bydlela Ira s rodiči. Její rodiče byli ještě doma, protože odcházeli do práce až na odpolední směnu. Ira Lenu pozvala dál, aby se s nimi mohla seznámit. Lena byla novými lidmi nadšena. V Lenině pokoji si okamžitě všimla nápisu na stěně „Bůh je láska“. Ira

seděla na pohovce a zpívala žalm. Lena se beze slova posadila na židli a s dojetím naslouchala.

* * *

„Tak copak je dnes nového? Jak se má naše maminka a náš chlapeček? Je zdravý a má se k světu?“ hlaholil Igor při večerním návratu domů.

„Můj drahý, všechno klape. Tvoje maminka se má skvěle a dítě roste jako z vody. Taky jsem stihla navštívit Iru. Zpívala tak nádherně, až mě rozplakala,“ svěřovala se Lena.

„Ale ty už přece nesmíš plakat. Raději mi řekni, jak tvoji noví známí žijí,“ prohodil Igor.

„Jsou to určitě zajímaví lidé. Vypadá to, že společně dobře vycházejí. Domek je milý a čistý. Rodiče byli doma, jsou to příjemní a přátelští lidé. Trochu mi připomněli tatínka a maminku. Pozvali mě na shromáždění, na bohoslužby, víš. Co ty na to?“

„Ovšem, jdi tam. Jenom, prosím tě, přestaň myslet na své rodiče. Nic na tom nezměníš. Mám tě rád, když jsi plná života a smíchu,“ dodal a polaskal její zvlněné temně černé vlasy.

Uplynul měsíc. Listy na stromech zežloutly a spadaly. Zdálo se, že nejbarevnější období podzimu již končí, třebaže byl teprve říjen. Před velkou šedou budovou stál mohutný, ještě zelený topol. Stále ještě odolával podzimu a chlubil se svým téměř letním oděním.

V kanceláři městského náčelníka KGB se právě bavili dva muži. Krása stromu, na který měli výhled, jim však naprosto unikala.

„Obávám se, že má žena to nezvládla. Obrátila se a věřící jí zcela důvěřují. Moje žena mě vůbec nepodezírá, o všem mi vypráví, její závislost na náboženství mě však zneklidňuje. Začala se dokonce doma i modlit. Nakonec naučí modlitbám i našeho malého synka.“

„No tak, poručíku, nebojte se toho tolik. Splnil jste svůj úkol na jedničku. Nyní je na čase, abyste se přesunul na jih. Tam se teď rozmáhají letniční. Vaše žena nám prokáže neocenitelné služby a ani o tom nemusí vědět. Těší se nyní přízni věřících, protože to myslí s náboženstvím vážně. Podobně tomu bude i na novém místě. Až se vaše žena stane členkou tamější letniční církve, pokusíme se po určité době zdiskreditovat jejich pastora.“

„A jak to uděláte?“ ptal se Igor.

„Své ženě velmi opatrně naznačíte, že byste se také chtěl přidat k věřícím, nelíbí se vám však, že pastor má vazbu na KGB, jak jste ostatně viděl na vlastní oči. Je vám tedy jasné, že spolupracuje s orgány⁴ a udává své ovečky. Věřící nestrpí mezi sebou zrádce, a co nejrychleji se ho zbaví. Vy se mezitím tzv. obrátíte, naoko pochopitelně, a stane se z vás vynikající opora jejich společenství. Uděláme z vás kazatele, co tomu říkáte, poručíku?“ dobíral si ho náčelník. Igor zaraženě svěsil hlavu.

„No tak, chlapče, hlavu vzhůru. Rozumíte přece své práci. Připravte se nyní na přestěhování. Za týden byste měl být s rodinou na místě. Přeji vám hodně zdarů.“

Nadřízený mu potřásl pravicí a propustil ho.

* * *

Ira doprovázela Lenu s dítětem na nádraží. Když se vrátila, našla jejich obydlí obklopené policií i lidmi v civilu. Rodiče byli ještě v práci. Ira se kousla do rtů, až ji zabořilo.

„Potřebujeme se dostat k vám dovnitř,“ oznámil jí policejní důstojník zdvořile.

„To je od vás milé,“ odtušila Ira, otevřela dveře a nechala muže vstoupit. Šla ihned do svého pokoje a sedla si na pohovku. Bezděčně chytla kytaru a přejela prsty po strunách.

„Občanko,“ oslovili ji nezvaní hosté, „vezměte na vědomí příkaz prokurátora k domovní prohlídce.“

„Promiňte, nejsem majitelkou domu. Rodiče jsou v práci, prohlídka nemůže proběhnout bez nich,“ řekla Ira a kytaru měla stále ještě v ruce.

Muži v civilu se domlouvali s policejním důstojníkem. Pak opustili dům a odešli ven. Pouze jeden z policistů zůstal v kuchyni.

Iru najednou napadlo, že musí varovat sousedku, která dnes měla obsluhovat u stolu a v této chvíli

nejspíš připravovala jídlo pro celé shromáždění. Opatrně, aby to policista v kuchyni nezpozoroval, přivřela dveře do svého pokoje a otevřela okno, které směřovalo dozadu do zahrady. Muži stáli na dvorku na opačné straně domu. Vyskočila, přivřela okenice a proplížila se opatrně k sousedce. Díky Bohu, že se tady policie ještě neukázala. Sousedé ostatně zpozorovali, co se děje, a začali s úklidem všech podezřelých věcí, které by mohly být při prohlídce zabaveny. Na celý sbor připadala jediná Bible, kterou se podařilo ukrýt. Přes zahrady obešla Ira zbývající věřící a varovala je před razíí. Zvládla to výborně. Úplně vyčerpaná si sedla v domě Stoljarových do křesla. Dopřála si chvíli času na to, aby si promyslela, jestli na nic důležitého nezapomněla. Usoudila, že je všechno v pořádku.

„Děkuji, Pane,“ zašeptaly její rty.

Zavřela oči a chvíli odpočívala. Chtěla se ještě rozloučit s Timou Stoljarovem, který chodil do šesté třídy. Místo něho se objevil jeho otec s policií za zády. Začala prohlídka a Ira nesměla během ní opustit jejich dům.

* * *

Stoljarov byl zatčen a vyslýchán přímo v budově KGB.

„Stoljarove, je nám známo, že vy věřící tvoříte společenství. Je to tak?“

„Ano.“ Odpověď byla úsečná.

„Společně jíte a máte mezi sebou členy, kteří mají na starosti přípravu jídla, pravda? Nakupují pro ostatní věřící, vaří atd. Společně stolujete v jistém domě u dlouhého, rozkládacího stolu, je to tak?“

„Ano,“ odpověděl Stoljarov klidně.

„Jmenujte lidi, kteří se zabývají touto činností.“

„To nemohu.“

„Cože? Co si to dovolujete?“

„Stojím v čele tohoto sboru,“ vysvětloval Stoljarov, „mám tudíž odpovědnost za ostatní členy.“

„Kážete však, že každý je odpovědný sám za sebe. To mi tedy vysvětlíte, jak to jde dohromady?“ snažil se ho zaskočit vyšetřující soudce.

„Ano, ale křesťan má tuto odpovědnost vůči Bohu. A vy nejste pro mě žádní bohové. Každý předloží své účty z toho, co zde na zemi činil dobrého či zlého. U mě bude navíc zvláštní položka – odpovědnost za sbor, k jehož správě mě Bůh povolal.“

„Jinak řečeno, odmítáte nám prozradit jména těch, kteří slouží u stolu,“ ujišťoval se vyšetřující soudce.

„Jistě. Nebudu jmenovat své přátele, kteří pracují na Boží vinici. Ostatně v našem sboru nikdo nestojí stranou. Všichni pracují k Boží slávě dnem i nocí,“ vysvětloval Stoljarov laskavě.

„Výborně. Raději nám řekněte, jak vychovávají vaši věřící děti? Nábožensky?“ vyptával se dál úředník.

„Učíme je, aby věřily Bohu.“

„Všichni jste pracovali ve stejné stavební brigádě. Pouze v sobotu a neděli ne, jak jsme zjistili. Proč?“

„Protože by to odporovalo našemu svědomí. V neděli nepracuje nikdo a sobota je u nás vyhrazena práci pro Boží království.“

„Navíc jsou u vás ženy, které mají na starosti oblečení pro všechny členy sboru. Je to tak?“ Stoljarov přikývl. „Jak se jmenují?“ zaútočil vyšetřující soudce.

„Ne, neřeknu vám nic, chcete těm lidem ublížit. Nebudu odpovídat,“ reagoval Stoljarov odhodlaně.

„Ovšem, ovšem, milý Stoljarove, uznáváte nicméně, že máte odpovědnost vůči vrchnosti?“

„Přesně tak.“

„A co učíte věřící?“

„Aby dávali císaři, co je císařovo. Řádně se účastníme výstavby socialismu. Nenarušujeme veřejný pořádek. Neopíjíme se.“

„To bychom snad ani nepředpokládali, že by věřící kouřili, pili a honili se za ženskými. To bychom

s nimi už neměli žádné problémy. Ale vraťme se k výchově dětí. Proč nechodí děti do Pionýra?“

„Protože nechtějí. Je to přece dobrovolné, nikdo je nemůže nutit,“ odpověděl Stoljarov.

„Krouťíš se jako had!“ V tmavém koutě stál v záloze další čekista, kterého Stoljarov zatím nemohl vidět. Ten nyní dál pokračoval: „A proč nechodíte k volbám?“

„To je jednoduché. Chruščov přece vyhlásil, že věřícími zatočí. To bych musel být sám proti sobě, abych dobrovolně volil své pronásledovatele.“

„Asi toho pro dnešek necháme,“ prohodil vyšetřovatel unaveně. „Seděl jste už v době kultu osobnosti a vůbec jste se ničemu nenaučil. Tentokrát to může dopadnout hůř. Nemusíte vůbec zůstat naživu.“

„Domníváte se, že jsem nic nepochopil? Naopak. Zjistil jsem například, že vaše akce proti věřícím se nakonec obrací proti vám. To je úplně zřejmé. Ale my, jak jste si velmi přesně zjistili, žijeme tak, že nijak nenarušujeme zásady komunistické morálky. Dosáhli jsme toho, o co vy se snažíte už desetiletí a zanecháváte kvůli tomu za sebou příliš mnoho mrtvých. Odpusťte, nechtěl bych se vás osobně dotknout. My jsme váš ideál uskutečnili v lásce Kristově. Nechápu tudíž, proč jste s námi tak nespokojeni. Snad celé to pronásledování pramení z pouhé závisti? Bylo by jistě lepší, kdybyste se obrátili a přidali se k nám, rádi vás mezi sebou uvidíme,“ podíval se Stoljarov vyšetřovateli dlouze do očí, aniž by se přestal přátelsky usmívat. Ten to nevydržel a odvrátil se.

„Ty hajzle jeden,“ vypěnil čekista v tmavém koutě. „Ještě to by nám scházelo, abyste nám zakládali stát ve státě. Maříte výstavbu socialismu, a tak podporujete imperialisty a militaristy.“

„Na nenávisti a vyhledávání obětních beránků, jak je v našem státě zvykem, nelze nic stavět. Nenávist boří. Proto se od ní držíme stranou. Budujeme spravedlivé Boží království, a to bez zbraní s Bibli v ruce, přestože se ateisté snaží již od roku 1947 promyšleným a cíleným způsobem zničit celou mou rodinu,“ ukončil svůj výklad Stoljarov.

„Takže chcete přece jen sabotovat naši bdělou mírovou politiku a nahrávat silám imperialismu?“

„V žádném případě. Imperialismus je založen na stejném omylu. Vy budujete komunistický systém bez Boha a na stejném písku staví kapitalistická cizina. Tam sice ještě trpí nějaké to náboženství, ale mají ho pouze na ozdobu. Může se vám vést podobně jako Pavlovi, když se před branami Damašku setkal s oslaveným Pánem. Pán mu řekl, že se bezbožní lidé jako on nemohou donekonečna protivit Božím ostnům. Doufám, že budete moci sami prožít, jak se buduje opravdová a trvalá říše, která je říší Boží. V Kristu vás čeká opravdový život a nádherná budoucnost.“ Stoljarov byl ve svém živlu.

„Nevím, o jaké budoucnosti mluvíte. Křesťany, pokud vím, nečeká nic dobrého,“ ozval se čekista ze svého kouta. „A vás taky ne. Víme o vašich pravidelných společných večerech, dozvěděli jsme se, že potom u stejného stolu provozujete své obřady...“

„Máte naprosto přesné informace,“ odušil Stoljarov.

„Kdo vede bohoslužby? Pokaždé někdo jiný, jak jsme slyšeli?“

„Co jste slyšeli, je vaše věc. Bible však učí, že člověk nesmí všemu věřit...“

„Právě to bychom si rádi chtěli vyjasnit,“ připojil se vyšetřující soudce.

„Nejjednodušší bude, pokud se převléknete do roucha ovčího a vloudíte se mezi nás. Tak zjistíte nejrychleji, co potřebujete. Podle všeho, zdá se, už k tomu i došlo. Odkud byste znali takové podrobnosti?“

Zdálo se, že vyšetřující soudce ztrácí nervy.

Stoljarov mezitím přemýšlel. Mezi námi je uduvač, to je jistá věc, Lena to asi není, ale za jejího muže bych ruku do ohně nevložil. Nikdy nebyl na bohoslužbách... Bůh má všechno ve své moci a vynese věci na světlo ve svůj čas, uklidňoval se. Vyšetřovatel náhle vstoupil do jeho myšlenek:

„Stoljarove, víte, že vás můžeme propustit společně s fámou, že jste kolaborant. Všichni věřící vás budou podezírat... V tisku uveřejníme, že se při bohoslužbách dopouštíte nepřístojností..., znásilňujete dívky... Můžeme vás zavřít na sedm západů, můžeme vás obvinít z krádeže a rozkrádání socialistického vlastnictví, není co bychom nedokázali. Zničíme vás v očích celého světa, sovětského i západního. Pravdu má ten, jak jistě dobře víte, kdo má moc. Proto vám říkám, že nám nemůžete odeprít nabídku ke spolupráci. Je to ve vašem zájmu i v zájmu vašich spoluvěřících. Když na ni přistoupíte, necháme vás na pokoji. V naší zemi našťestí existují křesťané, kteří jsou rozumní. Jsou

organizovaní a neopouštějí předpisy Jednotné rady. Chodí na bohoslužby a nikomu to nevádí. Zde je naše nabídka, která vám zaručuje i vaši svobodu.“

„Nelze se paktovat s bezbožnými, to je pro mě jednoduše vyloučeno. I za cenu smrti, pomluv nebo přechodného pozemského trápení. S klidným svědomím mohu spolupracovat pouze s Pánem Ježíšem Kristem. Těší mě, že sovětská společnost nespí a postupně odhaluje metody vaší práce. Brzy budou všichni vědět, že lžete, osnujete intriky a falešná obvinění. Děláte už léta stejně špinavou práci. Připomíná mi to obhajobu Pavla vůči jeho žalobcům. Všichni tam křičeli, láli, trhali si oděv a vyráželi prach. Takový je člověk, když zuří. Je slepý. Tenkrát jako dnes. Prach nakonec dopadl zpět na hlavy žalobců, ne na apoštola Pavla. Stál totiž o stupínek výš než ostatní. Nejste ani o chlup prozíravější než tehdejší lidé.“ Stoljarov mluvil sice potichu, nicméně pronikavě.

„Dobře, dobře, Stoljarove, teď vás zavřeme a budeme přemýšlet, co s vámi uděláme.“

„Kam jste chodil do školy?“ zeptal se čekista, aniž by se mu podařilo skrýt údiv.

„Mám čtyři třídy základní školy,“ odpověděl Stoljarov.

„Nesmysl, to se mi nepokoušejte tvrdit,“ rozčílil se. Do místnosti však zatím vstoupil dozorce a odváděl Stoljarova do vězení uvnitř budovy KGB.

* * *

Jakmile Stoljarov překročil práh cely, zapadly za ním těžké dveře pobité ocelovým plechem. Nejprve ze všeho poklekl a děkoval Bohu za vedení při výslechu. Pak odevzdal Božímu slitování svou rodinu a přátele. Posléze vstal, aby si prohlédl vybavení cely. Dřevěná prýčna pro jednoho člověka s kapokovou matrací, na ní polštář s flanelovou dekou. V koutě kbelík. V levém rohu stála malá skříňka, na ní čajník. Vysoko tak, že tam nebylo možné rukama dosáhnout, bylo malé okno.

„Docela to ujde. Takový byteček,“ usmál se pro sebe Stoljarov.

Znovu si promyslel všechno, co od něho chtěli vědět při výslechu.

„Pane, ty jsi řekl, že se nemusíme starat o to, jak budeme mluvit, až nás předvedou před mocné tohoto světa. Pokud jsem toho namluvil přespříliš, odpusť mi a slituj se nade mnou... Prosím tě, Pane, buď oslaven každou chvílí, kterou prožiji ve vězení. Nejde o můj prospěch ani o sbor, jen tobě patří čest a chvála. Potřebuji však, Ježíši Kriste, od tebe sílu, abych ti mohl být věrný až do smrti.“

Stoljarov seděl na prýčně a modlil se s hlavou položenou na kolenou. Najednou zaslechl pláč dítěte. Zvedl hlavu směrem k oknu.

Co tady dělají děti, přemýšlel. Vstal a přistoupil směrem k oknu. Nemohl přijít na to, zdali pláč proniká zdí nebo je nějakým podivným způsobem zaklet dovnitř stěny... To je záhada, stěny jsou z betonu a jsou silné nejméně jeden metr. Došel k radiátoru a zaklepal na něj. Nikdo neodpovídal. Možná, že je tady sám a sousední cely jsou prázdné. Zkusil to znovu. Zase žádná odpověď. Podíval se nahoru k oknu. Právě se stmívalo, zahlédl nepatrný kousek oblohy, na které již zářila první hvězda. Povzdechl si.

Dětský pláč se ozval znovu a silněji. Připomínalo to nářek jeho syna Timy. Klepal na radiátor i na potrubí, avšak bez odezvy.

Tak je to, napadlo ho, spoluvězně vyvedli na záchod. Asi to dělají právě v tuto dobu.

Sotva dosedl na prýčnu, ozval se další nápor nářku.

„Uaaa..., uaaa...“

Někde se rozplakalo malé dítě a není nikoho, kdo by je zkonejšil. Jak je však možné, že je to slyšet až sem? A nenamlouvám si to? Jsem vůbec v pořádku? Stoljarov si promnul čelo. Ale ne, jsem přece naprosto zdrav.

„Uaaa..., uaaa..., uaaa...“ zvuk sílil a naplňoval celu. Stoljarov vyskočil a pobíhal zmateně z místa na místo. Cela byla osvětlena ostrým proudem elektrického světla, které svítilo stále stejně intenzivně dnem i nocí.

„Uaaa..., uaaa..., uaaa...“

Vrhnul se znovu na kolena a spočinul v dlouhé modlitbě.

Nářek se nepřestával nést večerním tichem. A z něho náhle promluvil jiný hlas:

„Neboj se, můj synu. Buď v pokoji. Brzy všemu porozumíš.“

Stoljarov se lekl. Zase další halucinace? Tak zřetelný hlas! Vstal. Ale ne, stále totéž hrůzné kvílení. Poodešel k topení a znovu zaklepal. Ihned uslyšel odpověď. Začal tedy vyfukávat:

„Zde je Stoljarov. Zatčen kvůli víře. A ty?“

„Říkají mi Praporčík, revidují náš případ, nepokoje v Temir-Tau v roce 1959. Co se děje?“

„Slyšíš to dítě?“

„Nic neslyším, kašli na to. Když jim naletíš, pošlou tě do blázince. Řeknou, že jsi schizofrenik. Nedej se, Tvůj Bůh ti pomůže...“

Klepání ustalo. Stoljarov vyslal ještě jeden signál, ale už nedostal žádnou odpověď. Pouze neviditelné dítě pokračovalo ve svém nekonečném pláči. Tu najednou slyšel cizí hlas:

„Co tam děláš u toho radiátoru?“

Stoljarov se prudce otočil. Okénkem na podávání stravy na něj zlobně zíral dozorce. Jakmile se okénko otevřelo, pláč utichnul.

„Chceš strčit do díry?“

Stoljarov ho málem požádal o laskavost, aby vypnuli to dítě. Pak si však vzpomněl na varování ze sousední cely: právě na to čekají, aby ho mohli prohlásit za nesvéprávného. Přistoupil blíž ke dveřím a oznámil dozorcí:

„Sdělte prosím vyšetřujícímu soudci, že zahajuji dvacetidenní půst. Budu pít pouze sklenici teplé vody, a to každý třetí den.“

„Co tě to napadlo? Snad jsi dočista stářím zpitomněl. To má být hladovka?“ zasyčel dozorce nenávistně.

„Vůbec jsem nepoužil takové slovo, chci se *postit*, rozumíte? Dvacet dní.“

Okénko se zavřelo a dozorce zmizel.

Stoljarov znovu padl na kolena. Přimlouval se za rodinu, sbor i nepřátele. Všechny je přinášel k Božímu trůnu. Když skončil, bylo okolo půlnoci. Lehl si a usnul bezesným pokojným spánkem. Nic ho nemohlo vzbudit až do šesti hodin ráno.

Ihned se oblékl a začal se modlit. V sedm hodin přišel na řadu, aby byl vyveden na záchod. Stejný dozorce otevřel dveře a vyvedl ho ven na chodbu.

„Doprava a pak rovně!“ zavelel tiše. Všechny pokyny byly vydávány šeptem, aby nikdo v celách neměl přehled o tom, co se děje. Chodby byly pokryty silnými koberci, které tlumily kroky vězňů směřujících k výslechu, na vycházku nebo na záchod. Stoljarov srovnával zdejší luxusní běhouny s prostotou svého domova a v duchu se ušklíbl.

Na záchodě se pořádně omyl studenou vodou. Když si znovu zapínal košili, postřehl na stěně naškrábaný vzkaz. Přisál se očima k nápisu, protože ho nebylo možné rozluštit: „D..i mě jin..“ A pod tím podpis: prap...k. Aha, Praporčíka přeložili na jinou celu. Asi kvůli klepání na topení. Hlavně, že kvůli tomu nešel sedět do díry.

„No tak, bude to?“ pobízel dozorce zvenčí.

Stoljarov opustil záchod a vrátil se do cely.

Náčelník vyšetřovací vazby ho během své obvyklé pochůzky našel ponořeného v modlitbě. Důstojník se zastavil u dveří. Stoljarov zaznamenal jeho přítomnost, až když se zvedl z kolenou.

„Vaše jméno,“ ptal se důstojník.

„Stoljarov,“ odpověděl.

„Příliš dlouho se modlíš, Stoljarove. Stojím tady už půl dne a čekám, až ukončíš ten rozhovor se svým Bohem. Dozvěděl jsem se, že jsi nám vyhlásil dvacetidenní hladovku. Je to tak?“

„Ne, občane náčelníku.⁵ Nemluvil jsem o žádné hladovce, nýbrž o půstu.“

„Bylo mi sděleno, že jste vyhlásil hladovku. Chcete si snad stěžovat na zdejší správu?“ Důstojník přecházel podle potřeby z tykání do vykání, dělali to ostatně všichni, pokud mluvili s vězni.

„Ne, děkuji, občane náčelníku,“ řekl Stoljarov prostě. „Chci vám jenom poděkovat, že se o mě tak vzorně staráte, mám střechu nad hlavou...“

Důstojník na něj vrhnul zkoumavý pohled.

„Opravdu se vám tady líbí?“

„Jsem ohromen vašimi běhouny. Doma jsem takové nikdy neměl. Člověk si tu připadá jako vzácný host.“

Ten člověk asi nebude příliš chápavý. Nebo si na naivku jenom hraje. Koberce přece tlumí veškeré zvuky. A jeho cela je vlhká, šedivá a z betonu. Důstojník se při pohledu na celu otrásl odporem a raději vyšel na chodbu. Dveře se za ním zavřely.

Stoljarov osaměl. Šel k radiátoru a zaťukal:

„Tady Stoljarov, zatčen kvůli víře. A ty?“

Ozvala se odpověď:

„Bekov, novinář, zakopl jsem v Íránu o zlato, vyšetřování v plném proudu. Kvůli Bohu sedět nebudeš, pověz, není v tom politika?“

„Ne, je to kvůli Bohu. Jsme neregistrovaní, nabízíme mi kolaboraci za propuštění.“

„Ber to, nebo pojdeš.“

„Ne, miluji Boha.“

„Modli se za mě...“ stihl ještě dešifrovat, než zjistil, že ho sleduje dozorce a hrozí mu pěstí.

Raději si lehl na pryčnu a zavřel oči. Spatřil Lenu. Přirostla mu k srdci jako jeho vlastní dcera a nyní je daleko od ní. Kde asi je a jak se jí daří? Snad se brzy ozve a napíše dopis Irině. Nemůže si s tím tady lámat hlavu, může se jenom modlit za ni i za celou její rodinu, je to všechno v rukou Božích.

* * *

Stoljarova už nevyslychali. Tři měsíce ho drželi na samotce a po tu dobu slýchal opakovaně nářek dítěte. Někdy to bylo mňoukání kočky, štěkot psů, jindy výskala jakási dívka a přitom sprostě mluvila. Jemu to však nevadilo. Po půstu se cítil lépe než kdy jindy. Ani se nezdálo, že by příliš zhubnul. Mezi dozorci si získal větší respekt.

Proces se Stoljarovem se odehrál na městském lidovém soudu za zavřenými dveřmi. Úřady neměly v úmyslu vyvolat zbytečnou pozornost veřejnosti. Nechtěly, aby se lidé začali zajímat o tuto podzemní církev. Její vedoucí dostal pět let nucených prací se zpřísněným režimem. Vyšší instance snížila sazbu městského soudu na tři roky ve stejném táboře. Věděli velmi dobře, že tři roky v lágru věřícího člověka dostatečně prověří.

Po vynesení rozsudku byl Stoljarov převezen do městského vězení. Tam očekával transport do tábora nucených prací...

Poznámky:

¹(Předmluva byla napsána v roce 1976. Sovětští křesťané nyní žijí v jiných podmínkách. V nových státech na území bývalého SSSR však dosud není plně garantována náboženská svoboda. Z oblasti Střední Asie přicházejí i zprávy o pronásledování. Pozn. překladatele.)

²Operační úředník neboli zplnomocněnec, „výkonný“ úředník KGB, má zmocnění od státního prokurátora nebo jiných instancí zatýkat apod.

³„Čeka“ je zkratkové slovo, označující organizaci státní tajné bezpečnosti z roku 1918; až do dnešní doby se říká úředníkům KGB čekisti.

⁴Tento pojem neoznačuje jen KGB, aktivní boj proti věřícím vedly i další vládní a stranické instituce.

⁵Tak oslovují ruští vězni služební osoby.

Zdroj:

Hermann Hartfeld, *Víra navzdory KGB*, 1976, české vydání STEFANOS, 2000, (12 × 19 cm, 304 stran, cena 167 Kč)

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)